

ISPUNJENJE ZAHTEVA STANDARADA ISO 14001 U ORGANIZACIJI KOJA SE BAVI SERVISIRANJEM HIDRAULIČNIH UREĐAJA

ISPUNJENJE ZAHTEVA STANDARADA ISO 14001 U ORGANIZACIJI KOJA SE BAVI SERVISIRANJEM HIDRAULIČNIH UREĐAJA

Dr Petar Nikšić, dipl.inž., profesor,
Visoka škola tehničkih strukovnih studija,
32000 Čačak, ul.Svetog Save 65, Srbija;
e-mail:niksap1@ptt.rs; ili petar.niksic@vstss.com;

Aleksandar Trifunović, dipl. maš. inž,
"Mikron" Čačak, e-mail: info@mikron.rs

REZIME

Rad tretira problematiku primene zahteva sistema menadžmenta zaštitom životne sredine EMS i njegove implementacije u jedno srednje preduzeće, a na primeru organizacije "MIKRON" Čačak.

Ključne reči: zaštita životne sredine, politika zaštite životne sredine, aspekt životne sredine, cilj zaštite životne sredine, otpad, vanredna situacija, procedura, zapis.

SUMMARY

The work deals with the problem requires the application management system Environmental EMS and its implementation in a medium enterprise, and the example of the organization "MIKRON" Čačak.

Key words: environmental protection, environmental policy, environmental aspects, environmental protection, waste, emergency situations, procedures, record.

1. UVOD

Danas, nakon 29 godina postojanja i 26 godina iskustva u servisiranju hidrauličnih uređaja, SZTR "MIKRON" broji 25 stalno zaposlenih radnika. Zapošljavamo 21 VK radnika, tri mašinska inženjera i jednog diplomiranog mašinskog inženjera. Pretežna delatnost organizacije je servisiranje hidrauličnih uređaja i komponenata. Pruža uslugu servisiranja hidrauličnih uređaja primenjenih na građevinskim, transportnim, poljoprivrednim i industrijskim mašinama i to hidrauličnih pumpi, motora, cilindara, razvodnika, ventila i drugih hidrauličnih uređaja. Stalnim ulaganjem u znanje i opremu, organizacija je u mogućnosti da ponudi kompletnu uslugu, od dijagnostike kvara na hidrauličnom sistemu, demontaže, nabavke ili remonta delova i uređaja, montaže i puštanje sistema u rad. Zahtev za visoko profesionalnim odnosom u organizovanju procesa za realizaciju delatnosti uputio je i na aktivnosti vezane na uvođenju IMS-a.

2. POLITIKA IMS-a

Rukovodstvo i zaposleni u organizaciji SZTR "MIKRON", svesni su da zadržavanje stečenog renomea i osvajanja novih pozicija na tržištu traži stalno angažovanje, pa izražavaju svoju volju i potrebu da kroz integrirani sistem menadžmenta- IMS (QMS, EMS, OHSAS) stalno unapređuju poslovanje.

POLITIKA IMS-a:

1. Kvalitet proizvoda, zaštita okoline i bezbednost zaposlenih predstavljaju stil rada i kulturu ponašanja, znanje i sposobnost svakog zaposlenog, što se sistematski stiče i stalno unapređuje; a kojim se zadovoljavaju zahtevi, potrebe i očekivanja kupaca, vlasnika i zainteresovanih strana.
2. Posvećenost kupcima je preokupacija svih zaposlenih. Kvalitet smo izabrali kao radnu filozofiju i praksu istovremeno. To je naše opredeljenje koje donosi promene u pristupu, u navikama i svakodnevnom radu. To je pristup stalnih poboljšavanja naših proizvoda, način da zadržimo stare i pridobijemo nove kupce- korisnike.
3. Unapređenje kvaliteta u skladu sa principima i zahtevima IMS-a(QMS-a,EMS-a i OHSAS) je zadatak i odgovornost svih zaposlenih i rukovodilaca. Ove odgovornosti se ne mogu prenositi na druge.
4. Obavljanje poslovnih zadataka na dobar i kvalitetan način i to prvi put i svaki naredni put, u skladu sa zahtevima kupaca, zakonskim propisima, standardima i specifikacijama je obaveza svakog zaposlenog.
5. Identifikacija i primena zakonskih i drugih propisa koji se odnose na zaštitu životne sredine, zaštitu zdravlja i bezbednost na radu je naš stalan zadatak.
6. Stvaranje klime saradnje, poverenja i razvoj obostrano korisnih odnosa i partnerstva sa isporučiocima na korist kupaca i drugih zainteresovanih strana, je naše stalno opredeljenje i sadržaj poslovnih aktivnosti.

Istrajaćemo da duh ove politike bude zajednički za sve zaposlene u SZTR "MIKRON" i da se sprovedi u praksi, njihovom podrškom i učešćem za unapređenje integrisanog sistema menadžmenta IMS, a prema zahtevima standarda SRPS/ISO 9001:2008; SRPS/ISO 14001:2005; SRPS OHSAS 18001:2007 i u skladu sa zakonima i propisima.

3. IDENTIFIKACIJA ASPEKATA ŽIVOTNE SREDINE

Identifikacija aspekata životne sredine je proces kojim se određuju prošli, sadašnji i budući uticaji (pozitivni i negativni) na životnu sredinu. Proces identifikacije započinje popisom (identifikacijom) aktivnosti, procesa i usluga u kojima će se vršiti analiza aspekata. Kao pomoć pri izboru aktivnosti, proizvoda ili usluge, koristi se šema tokova materijala kroz procese i analiza životnog ciklusa proizvoda. Važno je obuhvatiti sve aktivnosti, proizvode ili usluge koje se obavljaju o preduzeću. Nakon identifikacije vrši se utvrđivanje uticaja obilaskom procesa u proizvodnji i upoređenjem dejstva aktivnosti, proizvoda ili usluge na životnu sredinu sa zahtevima koji su definisani u zakonu, tehničkim propisima, standardima i dobroj proizvođačkoj praksi. Vrednovanje značaja aspekata vrši se po kriterijumima koji su definisani u standardu SRPS/ISO 14004: 2005 zahtev 4.3.1 i 4.3.2 (verovatnoća pojavljivanja, ozbiljnost posledica i obim uticaja). Segment pregleda izvršene identifikacije aspekata dat je u tabeli T1.

Na osnovu vrednovanja značaja aspekata, utvrđuju se značajni aspekti na koje preduzeće mora da usmeri aktivnosti, kako bi se uticaj tih aspekata na životnu sredinu smanjio. Da bi se ostvarilo stalno poboljšavanje organizacija mora da utvrdi opšte i posebne ciljeve i da preduzme korektivne mere za sprovođenje ovih aktivnosti.

Organizacija ne mora istovremeno kao svoje ciljeve postaviti poboljšanje svih svojih uticaja koje ima na životnu sredinu. Jedini zahtev koji mora da se ispuni je poštovanje zakonskih propisa. Pregled opštih i posebnih ciljeva dat je u tabeli T2.

Program upravljanja zaštitom životne sredine opisuje postupke za realizaciju opštih i posebnih ciljeva organizacije "Mikron", uključujući vremenske planove i osoblje odgovorno za njegovu realizaciju.

Za realizaciju jednog cilja, može se utvrditi program, kojim će se obuhvatiti više aktivnosti, uz uključivanje većeg broja odgovornih osoba za njihovu realizaciju. Aktivnosti većih razmera se mogu tretirati kao projekti, dok se manje aktivnosti mogu tretirati kao korektivne/preventivne aktivnosti. Kada se za realizaciju nekog cilja otvori projekat, onda treba uključiti sve faze kao što su: preispitivanje, verifikacija i validacija. Program realizacije ciljeva zaštite životne sredine dat je u tabeli T3.

4. UPRAVLJANJE OTPADOM

Otpadni materijali koji nastaju u procesu rada SZTR "Mikron" je industrijski otpad i ambalažni otpad i može se razvrstati u 2 kategorije: (1) neopasni otpad i (2) ambalažni otpad. Upravljanje otpadom u SZTR "Mikron" podrazumeva sprovođenje propisanih mera za postupanje sa otpadom u okviru prikupljanja, razvrstavanja, skladištenja i uklanjanja, a u skladu sa zakonskim propisima prikazanim u listi propisa.

4.1. Prikupljanje i razvrstavanje otpadnih materijala

Direktno iz procesa servisiranja nastaju sledeće vrste otpada:

1. stari (neupotrebljivi) delovi hidrauličnih uređaja-metalni,
2. stari (neupotrebljivi) delovi hidrauličnih uređaja-gumeni i plastični,
3. mehanički opiljci nastali pri obradi na mašinama za obradu rezanjem,
4. hidraulična ulja (hidrol 22,46,68,...) nastala pri servisiranju hidr.uređaja,
5. ambalaža od pakovanja delova (karton, folija,...),
6. otpadna voda nastala u procesu hlađenja mašina za obradu rezanjem,pranja delova, hidr.uređaja i servisne radionice,
7. masne krpe od održavanja opreme,radionice i čišćenja hidr.uređaja.

U principu sve vrste otpada prikupljaju izvršioци kod kojih u njihovom procesu rada i nastaje otpad po navedenim vrstama. Oni takođe razvrstavaju i prikupljaju otpad u za to određenu i obeleženu ambalažu. Način je prikupljanja je precizno određen u listi otpada.

Stari (neupotrebljivi) delovi hidrauličnih uređaja-metalni se prikupljaju i odlažu u metalni kontejner u hali. U toku procesa demontaže i defektaže serviser hidrauličnih uređaja neupotrebljive-stare delove prikuplja i odlaže u metalni kontejner u hali, koji je za to označen. Kontejnere prazni –otkupljuje metalni otpad DOO "DID" iz Čačka, periodično po pozivu.

Stari (neupotrebljivi) delovi hidrauličnih uređaja-od gume i plastike se prikupljaju i odlažu u kante za čvrst otpad. U toku procesa demontaže i defektaže serviser hidrauličnih uređaja neupotrebljive-stare delove prikuplja i odlaže u kante za čvrst otpad pored svog radnog ponka, koje su za to označene. Kante se prazne u kontejner u krugu organizacije. Kontejnere prazni periodično –JKP"Komunalac" Čačak.

Mehanički opiljci (čelični i od Al) od obrade na mašinama za obradu rezanjem se prikupljaju i odlažu u džakove. U toku procesa obrade rezanjem, a obavezno na kraju radnog dana, rukovalac mašinama za obradu rezanjem neupotrebljive-iz korita mašine mehaničke opiljke prikuplja i odlaže u džak od tkanine otpad pored svoje mašine, koji su za to označeni. Puni džakovi se smeštaju u deo kruga obeležen za to.

Ambalaža od pakovanja delova (karton, folija,...) se prikuplja i odlažu u kante za čvrst otpad. U toku procesa prijema-otpreme hidr.uređaja, kao i u toku servisiranja, izvršioци kod kojih se pojavi ambalaža, ambalažu prikupljaju i odlažu u kante za čvrst otpad pored svog radnog ponka, koje su za to označene. Kante se prazne u kontejner. Kontejnere prazni periodično –JKP"Komunalac" Čačak.

Hidraulična ulja (HIDROL 22,46,68,...) se prikuplja i skladišti u burad za staro ulje. Radnik-izvršilac kod koga u procesu rada dođe do curenja hidrauličnog ulja (serviser hidr. uređaja, radnik na prijemu i otpremi, magacioner, izvršilac na mašini za ispitivanje hidr. uređaja) prikuplja ulje i skladišti u burad za staro ulje, koje je za to označeno. Burad se predaju firmi "EZO GROUP" Beograd ili servisu "MERCEDES" na dalji tretman.

Otpadna voda nastala u procesu pranja mašina, hidr. uređaja i servisne radionice odvodi kanalizacionim instalacijama u septičku jamu. Septičku jamu periodično prazni JKP "Komunalac" Čačak. Obaveza je šefa servisa da periodično proverava nivo septičke jame i poziva JKP. Vozila se peru uslužno u organizacijama koje imaju za to urednu dozvolu i instalacije za odvod otpadne vode.

Masne krpe od održavanja opreme, radionice i čišćenja hidr. uređaja se prikupljaju i odlažu u kante za čvrst otpad, koje su za to označene. U toku procesa rada radnici kod kojih ima masnih krpa (serviser hidrauličnih uređaja, radnik na prijemu i otpremi, izvršilac na mašinama za obradu rezanjem, izvršilac na mašini za ispitivanje uređaja) masne krpe i otpatke prikuplja i odlaže u kante za čvrst otpad, koje su za to označene. Kante se prazne u kontejner. Kontejnere prazni periodično – JKP "Komunalac" Čačak.

Hartija, kancelarijski otpadni materijal i sličan otpad nastao održavanjem prostorija se uklanja i skladišti u kontejnere. Svaki radnik uklanja sa radnog mesta, odnosi u predviđene kontejnere odakle ga služba JKP "Komunalac" Čačak periodično uklanja.

4.2. Skladištenje otpada

Kao što se već vidi iz tačke 4.1 svi otpadni tokovi odnosno otpadne materije se mogu tretirati kao neopasne. Skladištenje otpadnih materijala se vrši u prostoru obezbeđenom za tu namenu, prema listi otpadnog materijala datoj u tabeli T4. Skladištenje mora da bude takvo da je u skladu sa higijenskim i procesnim zahtevima u proizvodnom pogonu. Skladištenjem otpada rukovodi šef servisa. Zabranjeno je odlaganje otpadnih materijala na mestima koja nisu predviđena za tu namenu. Opasni otpadi mogu nastati samo u slučajevima koji se tretiraju kao akcident što će biti posebno obrađeno kroz proceduru reagovanje u vanrednim situacijama.

4.3. Uklanjanje otpada

Periodično se vrši uklanjanje otpadnih materijala, a način uklanjanja dat je u listi otpadnog materijala. Za izdavanje otpada odgovoran je šef servisa. O izdatom otpadu šef servisa vodi evidenciju o unetom i iznetom otpadu.

Delovanje i ponašanje u slučaju akcidentnih situacija propisano je procedurom Procedura za reagovanje u vanrednim situacijama.

Situacije u kojima se rukovanje neopasnim otpadom ne obavlja na način predviđen listom otpadnog materijala smatraju se povredom radne discipline.

Tabela 1. Identifikacija aspekata životne sredine

Naziv aktivnosti / proizvoda	Aspekt	Oznaka posmatranja	Mesto pojavljivanja	Polutant	Količina	Ulaz / Izlaz	Utjecaj	Značaj aspekata				
								Verovatnoća pojavljivanja	Ozbiljnost posledica	Obim uticaja	Rezultat	Značaj
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Istovar potrošnog materijala	Mogućnost prosiapanja iz bureta	Havarija	Prevozno sredstvo	HIDROL 22, HIDROL 46, HIDROL 68 i emulzija za obradu rezanjem	po 200l	Ulaz	Zagađivanje zemljišta	1	2	1	2	NZ
Punjenje mašina emulzijom i hid eljem, hidrauličnih uređaja hidru uljem	Mogućnost curenja	Normalan rad	Radion-ica i krug oko servisa	HIDROL 22, HIDROL 46, HIDROL 68 i emulzija za obradu rezanjem	2l po mašini	Izlaz	Zagađivanje poda-betona	3	1	1	3	NZ
Demontaža hid. uređaja	Mogućnost curenja	Normalan rad	Radion-ica	HIDROL 22, HIDROL 46, HIDROL 68 Stari delovi-metalni, gumeni, plastični	5l ulja po uređaju, 100gr gume i plastičnih delova, 10kg metalnih delova dnevno	Ulaz	Zagađivanje poda-betona	4	1	1	4	NZ
Ispitivanje hid. uređaja	Mogućnost curenja	Normalan rad	Radion-ica	HIDROL 22, HIDROL 46, HIDROL 68	1l dnevno	Izlaz	Zagađivanje poda-beton	4	1	1	4	NZ

Tabela 2. Ciljevi zaštite životne sredine

OPŠTI CILJ	POSEBAN CILJ	POKAZATELJ UČINKA	ORGANIZACIONI NIVO
Smanjiti količinu otpadnog hidrauličnog ulja.	Bolje organizovanje skladištenja i pretakanja ulja.	Količina prosutog ulja i broj prosipanja ulja u magacinu.	Magacin
	Bolja organizacija prijema uređaja na servisiranje, njihove demontaže, montaže i završnog ispitivanja	Količina prosutog ulja u poređenju sa brojem servisiranih hidrauličnih uređajima.	Servis hidr. uređaja
Regulisati pitanje otpada mehaničkih opiljaka od obrade rezanjem.	Skupljati organizovano opiljke od obrade rezanjem i skladištiti na za to određeno mesto.	Količina predatih metalnih opiljaka.	Izvršioци na mašinama za obradu rezanjem
	Sklopiti Ugovor sa firmom za prikupljanje metalnih opiljaka.		Vlasnik servisa
Regulisati pitanje otpada starih delova od hidrauličnih uređaja.	Razvrstavati stare delove na metalne; gumene i plastične, ambalažu.	Količina predatih starih metalnih delova.	Serviser hidr. uređaja
	Sklopiti Ugovor sa firmom za prikupljanje starih delova metalnih.		Vlasnik servisa
Unaprediti odnos zaposlenih prema očuvanju životne sredine.	Sprovesti obuku zaposlenih o značaju zaštite životne sredine uopšte i o funkcionisanju sistema zaštite životne sredine u SZTR "MIKRON"	Broj neusaglašenosti vezanih za životnu sredinu u kojima je uzrok ljudski faktor.	Šef servisa

Tabela 3. Program realizacije ciljeva zaštite životne sredine

OPŠTI CILJ: SMANJITI KOLIČINU OTPADNOG HIDRAULIČNOG ULJA					
POSEBAN CILJ	AKTIVNOST	POTREBNI RESURSI	ODGOVORAN	ROK	NAPOMENA
Bolje organizovanje skladištenje i pretakanje ulja	<ul style="list-style-type: none"> - obeležiti mesto za skladištenje ulja u magacinu - vršiti pretakanje ulja iz buradi u kante popoću ručne pumpe - po prosipanju ulja krpama pobrisati prosuto ulje a krpe odložiti u kantu za čvrsti otpad 	<ul style="list-style-type: none"> - ručna pumpa za pretakanje ulja - krpe za brisanje prosutog ulja - kanta za čvrst otpad 	Magacioner	Odmah	
Bolja organizacija prijema uređaja na servisiranje, njihove demontaže, montaže i završnog ispitivanja	<ul style="list-style-type: none"> - pri preuzimanju uređaja kod kojih postoji mogućnost curenja ulja koristiti kolica sa koritom za prikupljanje ulja - prilikom otpreme uređaja propisno ih zapakovati u najlonsku foliju tako da ne dođe do curenja ulja 	<ul style="list-style-type: none"> - kolica sa koritom za prikupljanje iscurelog ulja. - folija za pakovanje hidr. uređaja za otpremu. 	Radnik na prijemu i otpremi	Odmah	
	<ul style="list-style-type: none"> - prilikom demontaže koristiti fijke ispod mašinske stege za prikupljanje iscurelog ulja iz uređaja. - nakon montaže uređaja ako je potrebno naliti ulje koristiti levak i ostale posude za preciznije utakanje ulja. 	<ul style="list-style-type: none"> - limene fijke ispod mašinske stege. - levak za nalivanje ulja. - špricevi za precizno utakanje i doziranje ulja. 	Serviser hidrauličnih uređaja	Odmah	

	<ul style="list-style-type: none"> - pri ispitivanju uređaja koristiti limenu fijoku ispod ispitnog stola. - nakon ispitivanja uređaja a pre daljeg transporta sa ispitnog stola uređaj odložiti da se višak ulja ocedi. 	- limena fijoka ispod ispitnog stola	Radnik na mašini za ispitivanje hydr.uređaja	Odmah	
Razvrstavati stare delove na: metalne, gumene i plastične	- ambalažu od pakovanja prispelih uređaja na servis i rezervnih delova prikupljati u kante za čvrst otpad	- kanta za čvrst otpad za to obeležena u prijemnom odeljenju	Radnik na prijemu i otpremi	Odmah	
	<ul style="list-style-type: none"> - pri defektaži uređaja vršiti razvrstavanje starih delova na metalne i nemetalne(plastika, guma,...) - stare metalne delove odlagati u metalni kontejner a stare nemetalne delove odlagati u kante za čvrst otpad 	<ul style="list-style-type: none"> - obeleženi metalni kontejner za stare metalne delove. - obeležene kante za čvrst nemetalni otpad pored ponka serviser. 	Serviser hydr.uređaja	Odmah	
Sklopiti Ugovor sa firmom za prikupljanje otpada	- Izabrati najbolju firmu u ovom domenu		Vlasnik radionice	30 dana	

Tabela 4. Lista otpadnog materijala

NAZIV OTPADNOG MATERIJALA	VRSTA OTPADA	NAČIN UKLANJANJA
Stari delovi od hidrauličnih uređaja-metalni	NEOPASAN	U toku procesa demontaže i defektaže serviser hidrauličnih uređaja neupotrebjive-stare delove prikuplja i odlaže u metalni kontejner u hali, koji je za to označen. Kontejnere prazni –otkupljuje metalni otpad preduzetnik Dragan Đumić iz Čačka, periodično po pozivu.
Stari delovi od hidrauličnih uređaja-od gume i plastike	NEOPASAN	U toku procesa demontaže i defektaže serviser hidrauličnih uređaja neupotrebjive-stare delove prikuplja i odlaže u kante za čvrst otpad pored svog radnog ponka, koje su za to označene. Kante se prazne u kontejner. Kontejnere prazni periodično –JKP"Komunalac" Čačak.
Hidraulična ulja (HIDROL 22,46,68,...)	NEOPASAN	Radnik-izvršilac kod koga u procesu rada dođe do curenja hidrauličnog ulja(serviser hydr.uređaja, radnik na prijemu i otpremi, magacioner, izvršilac na mašini za ispitivanje hydr. uređaja) prikuplja ulje i skladišti u burad za staro ulje. Burad se predaju firmi"EZO GROUP" Beograd ili servisu "MERCEDES" na dalji tretman.
Masne krpe od održavanja opreme,radionice i čišćenja hydr.uređaja	NEOPASAN	U toku procesa rada radnici kod kojih ima masnih krpa(serviser hidrauličnih uređaja, radnik na prijemu i otpremi, izvršilac na mašinama za obradu rezanjem, izvršilac na mašini za ispitivanje uređaja) masne krpe i otpatke prikuplja i odlaže u kante za čvrst otpad, koje su za to označene. Kante se prazne u kontejner. Kontejnere prazni periodično –JKP"Komunalac" Čačak.

5. REAGOVANJE U VANREDNIM SITUACIJAMA

Reagovanje na mestu udesa odvija se na osnovu Karte akcija za reagovanje u vanrednoj situaciji i radnih uputstava i relevantnih za određeni udes a po potrebi se angažuju i jedinice civilne zaštite, vatrogasna jedinica i služba zdravstvene zaštite grada.

Zapis o nastaloj vanrednoj situaciji-udesu započinje onog trenutka kada se dobije prva informacija o udesu, a ona mora da sadrži:mesto i vreme udesa, vrsta opasnih materija koje su prisutne, procena toka udesa i procena rizika po okolinu.

Zapis pravi rukovodilac organizacione celine na određenom obrascu (šef proizvodnje, komercijalno finansijski direktor), isti se dostavlja PRK za IMS koji ima obavezu da preduzme korektivne mere i o tome obavesti direktora.

Mere za otklanjanje posledica od udesa imaju za cilj praćenje postudesne situacije, obnavljanju i sanaciji objekata opreme i životne radne sredine, kao i otklanjanje opasnosti od ponovnog udesa. Otklanjanje posledica od udesa zavisno od veličine udesa otklanjaju svi zaposleni ili samo oni u čijem se prostoru udes desio zajedno sa stručnim ekipama van preduzeća. Primer karte akcija za slučaj požara dat je u tabeli T.5.

Tabela 5. Primer karte akcija u slučaju izlivanja hidro ulja

PREDUZETI SLEDEĆE MERE	
- U CILJU PREVENCIJE -	- U SLUČAJU POJAVE AKCIDENTA -
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprečiti pojavu izlivanja hidro ulja sprovođenjem uobičajenih mera radne i tehnološke discipline. 2. Sprovoditi obuku zaposlenih kako delovati u slučaju izlivanja hidro ulja u magacinu, u radionici ili u krugu. 3. Održavati hidrauličku instalaciju u servisu u ispravnosti. 4. Održavati sve električne instalacije i protivpožarnu opremu u ispravnom stanju. 5. Održavati opremu i vozila u ispravnom stanju. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. U slučaju pojave izlivanja hidro ulja, pristupiti sprečavanju daljeg izlivanja i sakupljanju ulja. 2. Isključiti rad mašine za ispitivanje hidrauličnih uređaja - ako je curenje nastalo na njoj. 3. Po potrebi obavestiti vatrogasnu službu na telefon: 93.
Za aktivnosti je odgovoran: Šef servisa Aktivnosti primenjuju: Radnici u servisu hidrauličnih uređaja i magacioner.	Za aktivnosti je odgovoran: Šef servisa Aktivnosti primenjuju: Radnici u servisu hidrauličnih uređaja i magacioner.

6. ZAKLJUČAK

U radu je prezentiran način primene zahteva standarda SRPS ISO 14001:2005 u organizaciji „MIKRON“, iz Čačka, koji ispunjavajući zahteve standarda SRPS ISO 14001:2005 zadovoljava zahteve okruženja, lokalne samouprave i svoje lično opredeljenje za negovanje zdrave životne sredine.

7. LITERATURA

- [1] P.Nikšić: "Upravljanje kvalitetom", skripta, VŠTSS, Čačak, 2009.god.
- [2] Perović M., *Menadžment informatika kvalitet*, CIM centar, Mašinski fakultet, Kragujevac, 2003.god.
- [3] M.Perović, Z.Krivokapić: "Menadžment kvalitetom usluga", Pobjeda a.d., Podgorica, 2007.god.
- [4] Dokumentacija EMS-a d.o.o. "TETRAGON", Čačak, 2010.god.
- [5] Standardi: SRPS ISO 9001:2008; SRPS ISO 14001:2005; ISO 10012:2003